

ليکونکی: چياتنيا دابی «Chaitanya Dave» .
منبع او دخپريدو نيته: گلوبال ريسرچ «2026-09-23» .
ژباړونکی: پوهندوی دوکتور سيدحسام «مل»

=====

امريکا ولی له سوسياليزم څخه کرکه لري؟

• **Why Does America Hate Socialism?**

له دويمې نړيوالې جگړې وروسته د "کمونيستي روسيې" (شوروي اتحاد) له راپورته کېدو راهيسې، متحده ايالاتو د کمونيزم پر وړاندې خورا سخت دريځ غوره کړی او په کلکه يې ورسره مبارزه کړې ده. ايا موږ کله دا پوښتنه کړې چې ولې؟

هغه عام باور چې د امريکا د ولسمشرانو، کانگرس غړو او پياوړو رسنيو لخوا خپور شوی، دا دی چې د کمونيزم تر واکمنۍ لاندې خلک هيڅ ډول ازادي نه لري، په داسې حال کې چې متحده ايالات د فردي ازادۍ ملاتړ کوي.

خو ايا واقعا د فردي ازادۍ نشتوالی هغه څه وو چې متحده ايالات يې اندېښمن کړي وو؟ که امريکا واقعا د فردي ازادۍ په اړه اندېښمنه وای، نو د تاريخ له خورا

ظالمانو او بي رحمه رژيمونو څخه به يې ملاتړ نه کاوه، سمه ده؟

• په دغو رژيمونو کې شامل دي:

• د نیکاراګوا سوموزا،

• د ايران شاه،

• د کيوبا باتيستا،

• د چيلي پینوچېټ،

• په برازیل، بولیویا، هاندوراس او نورو لاتیني امریکایي هېوادونو کې جنرالان،

• د فیلیپین مارکوس،

• د سویلي ویتنام د "ډیم" وروڼه،...

• او دا لړۍ اوږده ده.

حتی نن ورځ، په یویشتمه پېړۍ کې، امریکا د سعودي عربستان د خورا ظالم پاچا ترڅنګ د قطر، اردن، مصر او د منځني ختیځ د نورو هېوادونو د بي رحمه واکمنانو ملاتړ کوي. په فلسطین، غزې او همدارنګه بیت المقدس (اورشلیم) باندې د اسراییلو د خورا سخت او ظالمانه اشغال څخه د متحده ایالاتو ملاتړ هم ټولو ته څرګند دی.

نن ورځ، امریکا د چین تر ټولو لوی پېرودونکی دی او د میلیاردونو ډالرو په ارزښت چینایي توکي اخلي، سره له دې چې په چین کې خلک له ازادۍ څخه بې برخې دي.

امریکا ادعا کوي چې د ازادۍ مشعل دار دی. دا هېواد په ټوله نړۍ کې د ډیموکراسۍ او فردي ازادۍ د ملاتړ په اړه ویاړ کوي، خو موږ باید پوه شو چې دا خبره رښتیا نه ده.

برعکس، امریکا د هغو بې رحمه دیکتاتورینو، ظالمو پاچاهانو او ځپونکو پوځي واکمنیو تر ټولو لوی ملاتړی دی چې خپل ولس له لومړنیو فردي ازادیو څخه بې برخې کوي. نو په تاریخ کې او حتی نن ورځ، ولې امریکا د دې ټولو ظالمو رژیمونو ملاتړ کړی او لا یې هم کوي چېرته چې خلک په بې رحمۍ سره خپل کيږي؟

ځواب په یوه ساده کلمه کې دی: "سرمایه داري" (Capitalism). د امریکا ۳۰م ولسمشر، کالوین کولیدج په مشهوره توګه ویلي وو: "د امریکایي خلکو اصلي کار سوداګري ده"؛ د دې وینا تر ټولو مناسب مفهوم دا دی چې "د امریکا اصلي کار سوداګري او ګټه ترلاسه کول دي".

دا خبره واقعیا رښتیا ده. په هر ځای کې د امریکا اصلي ګټې د سوداګرۍ او مالي ګټو پر بنسټ ټاکل کېږي. د دې موخو په ترلاسه کولو کې، امریکا د خلکو ازادۍ یا هغوی هوساینې ته ډېره پاملرنه نه کوي.

نو ولې د کمونیزم مخالفت کېږي؟ ښه، تر هغه چې چین خپلې دروازې پرانیستي، د تش په نامه "کمونیستي رژیمونو" تر واکمنۍ لاندې امریکا نشو کولی سوداګري وکړي او یا د دغو هېوادونو له سرچینو او کاري ځواک څخه ګټه پورته کړي.

امریکا اندېښنه درلوده چې د کمونیزم په خپرېدو سره به نور هېوادونه هم د سوداګرۍ، استثمار او تسلط له دائرې څخه ووځي. امریکا نشو کولی د سوداګریزو معاملو له لارې له دغو کمونیستي هېوادونو څخه ګټه پورته کړي. خو دیکتاتوری یا ظالمني پاچاهۍ د استثمار لپاره خلاصې وې، په دې شرط چې واکمنانوته د پیسو، وسلو او یا هم د خپلو ناراضه خلکو پر وړاندې د پوځي ملاتړ په بڼه امتیازات ورکړل شي. امریکا دا هر څه د هغوی د طبیعي سرچینو او یا ارزانه کاري ځواک په بدل کې چمتو کول.

امریکا له سوسیالیزم څخه هم کرکه لري. په امریکا کې له څو لسیزو راهیسې سوسیالیزم ته د یوې "ناوړه کلمې" په سترګه کتل کېږي. ولې؟ ځکه چې سوسیالیزم د "ټولنیز تنظیم د داسې یوې تیورۍ، اصل یا طرحې" په معنی دی چې د تولید او وېش وسایل د ټولنې په واک کې ورکوي. په دې کې څه ستونزه ده؟

سرمایه داري... "هغه اقتصادي نظام دی چې پکې د تولید او وېش وسایل د خصوصي مالکیت لاندې وي او د ګټې ترلاسه کولو لپاره کارول کېږي." په داسې حال کې چې سوسیالیزم د ټولې ټولنې د هوساینې او خیرښې ځپل ساتي، سرمایه داري (کپیټالیزم) په اصل کې یو شمېر خلکو ته اجازه ورکوي چې د اکثریت خلکو په زیان خورا شتمن شي. متحده ایالات له سوسیالیزم څخه کرکه لري ځکه چې د دې نظام له مخې، هغه کسان چې دمخه شتمن دي، نور نشي کولی د کارګري طبقې د خلکو په استثمارولو سره لا ډېر شتمن شي. سرمایه داري ورځ تر بلې نابرابري زیاتوي، په داسې حال کې چې سوسیالیزم برابري رامنځته کوي.

د یوه دیموکراتیک هیواد موخه باید څه وي؟

دا باید له ټولو اتباعو سره مساوي چلند وکړي او یوازې د یو څو کسانو پر ځای د خپلو اتباعو د اکثریت خیال وساتي.

نو امریکا ولې له سوسیالیزم څخه کرکه لري؟

ځکه چې د سوسیالیزم تر چتر لاندې، هغه کسان چې د مخه خورا شتمن دي، نشي کولی د بې وزلې طبقې په استثمارولو سره لا ډېره شتمني راټوله کړي؛ او دا همدغه خورا شتمن خلک دي چې واک لري، زموږ سیاستوال کنټرولوي او زموږ کورنۍ او بهرنۍ تگلارې اداره کوي. همدوی هغه کسان دي چې ټول هغه خبرونه کنټرولوي کوم چې یو عادي امریکایی یې په رادیو کې اوري، په تلوېزیون کې یې گوري او یا یې په ورځپاڼو کې لولي. همدوی دي چې د ډېرو امریکایانو د ذهنونو په کنټرولولو (یا ورته د ځانگړي فکر په ورتلو) سره عامه افکار جوړوي ترڅو دوی داسې فکر وکړي چې "سرمایه داري تر ټولو غوره اقتصادي نظام دی، له دې پرته بل څه شته؟"

"کمونیزم ناکام شوی او له سرمایه داری څخه غوره بل هیڅ شی نشته."

دوی دا افسانه ځکه جوړه کړې چې د دوی موخې او شخصي گټې خوندي کوي. دوی دا ناسم باور رامنځته کړی چې "د سرمایه داری په نظام کې ازادي شته او هر څوک که سخت کار وکړي، پرمختگ کولی شي؛ لکه څنګه چې د اوبو د سطحې لوړېدل ټولې کښتۍ پورته کوي [او د ټولو حالت ښه کوي]."

دا خبره هغو میلیونونو سخت کوښښه امریکایي کارگرانو ته وکړی چې په اونی کې ۴۰، ۵۰ یا تر دې ډېر ساعتونه کار کوي، خو په کال کې یوازې دوه اونی رخصتي لري او بیا هم خپل لومړني لگښتونه نه شي پوره کولی. په حقیقت کې، داسې ښکاري چې د اوبو د سطحې لوړېدل یوازې لوکسې کښتۍ (د شتمنو کښتۍ) پورته کوي.

لږ تر لږه، سړی کولی شي د کمونیزم په وړاندې د امریکا کرکه درک کړي. خو ولې له سوسیالیزم څخه کرکه؟ سکینډینیویایي هېوادونو ته وگورئ. دوی داسې یو اقتصادي نظام رامنځته کړی چې ورته "سوشل اکانومي" یا ټولنیز اقتصاد ویل کېدی شي.

دوی داسې یوه ټولنیزه ډیموکراسي جوړه کړې چې پکې ډېر لږ شتمن او تر هغه هم لږ بې وزله خلک شته. دوی په خپلو هېوادونو کې یوه روغه برابري لري. که څه هم مالیه لوړه ده، خو خلک پرې خفه نه دي ځکه چې له زانگو څخه تر گوره پورې د هر چا پالنه او پاملرنه کیږي. روغتیايي خدمتونه او د کالج زده کړې د ټولو لپاره وړیا دي؛ د کارکوونکو ښځو لپاره د ماشوم د زیږون پر مهال معاش لرونکې رخصتۍ او د خپلو وگړو لپاره ګڼ شمېر نور دولتي خدمتونه شتون لري.

کله چې امریکایان د ټولنیز اقتصاد ارزښت او ګټې درک کړي، نو هیڅکله به په سرمایه دارانه اقتصاد قانع نه شي.

او دا هغه څه دي چې خورا شتمن امریکایان، چې پرامریکایي سیاستوالو خورا ډېر کنټرول لري، ترې وېره لري.

دوی پوهېږي چې د سوسیالیزم تر چتر لاندې به خپل واک له لاسه ورکړي. په حقیقت کې، دا هماغه "یو سلنه" خلک (خورا شتمن سرمایه دار امریکایان) دي چې له سوسیالیزم څخه کرکه لري او خپله ټوله هڅه به وکړي چې بل هیڅ اقتصادي نظام پکې رښه ونه نیسي. که د امریکایانو اکثریت دا حقایق درک کړي، نو هیڅکله به د سرمایه دارۍ ملاتړ ونه کړي. او که د دوی اکثریت عمل وکړي، متحد شي او په فعاله توګه غوښتنه وکړي چې سرمایه داري د یوه عادلانه، ډیموکراتیک او ټولنیز اقتصاد سره بدله شي، نو سرمایه داري به د تل لپاره له دې هېواد څخه ورک شي او امریکا به په یوه داسې ټولنیزه ډیموکراسي بدله شي چې پکې برابري، انصاف او ازادي واکمنه وي. په پای کې به د نړۍ ډېر هېوادونه د امریکا له دې بېلګې څخه پیروي وکړي.

ددي مقال دليکونکی په اړه څو کرښي :

چايتانيا داوي (Chaitanya Davé) يو انجينر او سوداگر دی. هغه درې کتابونه ليکلي دي: «د بشریت پر وړاندې جنایتونه: له ۱۷۷۶ څخه تر ۲۰۰۷ پورې د امریکا د جنایتونو يو حیرانوونکی ریکارډ»، «رنګېدل: د تباهي په درشل کې تمدن (۲۰۱۰)»، او «د پانګوالۍ د ويجاړۍ بهیر: د خلکو او طبیعت سره د دوستانه اقتصاد په واسطه یې ځای پر ځای کول». هغه په سیاست، تاریخ او چاپیریال اړوند ګڼې مقالې هم ليکلي دي. نوموړی د یوې غیر انتفاعي خیریه موسسې بنسټ ایښودونکی او مشر دی چې د هند، نیپال، هایتی، متحده ایالاتو(بې کوره خلکو)اونورو بې وزله هیوادونو دکلیو له بې وزلو اوسیدونکو سره مرسته کوي. تاسو کولی شئ له هغه سره د cahumanity@gmail.com بریښنالیک له لارې اړیکه ونیسئ

-----په درناوی «26-09-2026»

